

Hyvän piilokirjaimen haaste

Piilokirjain (ristikossa kohta, missä sanat eivät risteä) on oma erityistapauksensa ristikon kokonaisuudessa. Laatijaksi valmennettavalla on piilokirjaimissa paljon opeteltavaa ja myös laatijakonkarin on hyvä muistaa niihin liittyvät keskeiset ideat ja noteerattavat.

Perussääntö on, että piilokirjain ei saa olla vaikea. Eri mahdollisista vaihtoehdoista laatijan pitäisi aina valita helpoin. Jos sana on KU_A, piilokirjaimen ei pidä olla G (Ford-malli Kuga), vaan joku seuraavista: H, J, K, R tai V. Yllättävän usein näkee todella outoja piilokirjainvalintoja. Eräs laati-javalmennettava kehitti asetelmaan I_I_A_ sanan IRIZAR (joki jossakin päin maailmaa) eikä ITIKAT.

Piilokirjaimen ei pitäisi mahdollistaa duaalia (kahta samaa tarkoittavaa vaihtoehtoa). Näistä tyypillisiä ovat S_TATA (sotata tai sutata) ja L_AT (liat tai loat). Näistä on selvittävisissä vihjeen avulla: TUHRIA U TOISENAKIN ⇒ SOTATA. Vastaavia esimerkkejä ovat vielä KETALE/KUTALE, monet ääniä kuvaavat sanat, esim. RATINA/RUTINA, KOLINA/KALINA ja SORINA/SURINA. Klassinen on myös vihjeeseen 1/7 rakenteella AA_O tuleva duaali AARO (nimipäivä 1.7.) ja Aapo (yksi seitsemästä veljeksestä).

Paljon keskustelua on aina herättänyt al-

kuppiolojen käyttö. Jotkut laatijat eivät käytä ristikossa lainkaan alkupiiloja, jotkut käyttävät. Ristikkosäännöt eivät niitä kiellä. Ratkojille niiden käyttö ei yleisesti ottaen tunnu olevan kovin merkityksellinen juttu, pääasia, että vastaussanat ovat hyviä. Itse käytän alkupiiloja silloin, kun sanotusrakenne muuten on tavallista haastavampi. Alkupiiloonkin pätee perussääntö, että sen ei pitäisi olla vaikea. Jos se selviää vain googlettamalla, saattaa joutua etsimään pitkäänkin ennen kuin osuu oikeaan.

Loppupiiloissa pätevät samat ajatukset kuin alkupiiloissakin. Niitä esiintyy alkupiiloja harvemmin. Yksi poiskarsittava loppupiilojen käyttötapa löytyy: loppupiilona on monikon T-kirjain, joka on silloin aivan turha, kun monikko syntyy yksikkömuotoon T:n lisäämällä: AUTO/AUTOT, TUSKA/TUSKAT, KILO/KILOT.

Mikä on passeli piilokirjainten määrä ristikossa? Esittämättä mitään laskukaavoja sanon omana näkemyksenäni seuraavat: Yhdessä sanassa piilokirjaimien määrän pitäisi jäädä alle puoleen sanan kirjainten määrästä: nelikirjaimisessa enintään yksi piilokirjain, viisikirjaimisessa enintään kaksi jne. Koko ristikossa niin vähän piilokirjaimia kuin laatijan valitsemaan sanotusrakenteeseen passelisti sopii.

Keskitytään laatimisessamme siihen, että valitsemamme piilokirjaimet ylläpitävät laatua ja sanaston korkeaa tasoa.

Antti Skyttä

antti.skytta@ristikkoakatemia.fi

Lähetätkää ristikkoihiseisiä kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen kysymys@ristikkoakatemia.fi

Ristikkoakatemia Facebookissa:

www.facebook.com/groups/ristikkoakatemia/